

ԱՆՔՆԵՐ

“ԹՈՂ ՏՈՒՒՔ ՄԱՆԻ ՏՂՈՅԸ ՈՐ ԻՆՆԻ ԳԱՆ.” ԴՈՒԿ. ԺԸ. 16.

ՀԱՏՈՐ ԻԳ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՆՈՅՏԵՄԲԵՐ 1, 1894

ԹԻՒ 11

ՓՐԿԱՆԱԻՆ ԾՈՎ Կ'ԻՋԵՑՈՒԻ

Երկու ամիս առաջ պատկեր մը դրինք նաևու մը որ Անգղիոյ Տոլլը քաղաքին մօտ գտնուող Կուտուինի Աւազներուն վրայ նստած էր, և անցեալ ամիս դրինք ուրիշ մը որ կը ներկայացնէր փրկանաւորու նաւապետներ մինչ մտիկ կ'ընէին իբրև վտանգի նշան արձակուող թնդանօթի ձայնի մը: Այս պատկերին մէջ կը տեսնենք որ փրկանաւ մը ճամբայ կ'ելլէ նաւաբեկեալներ պատելու համար: Յաջորդ մեծ ալիքը պիտի տանի այս նաւակը որուն մէջ կան 13 քաջ մարդիկ, որոց ամէն մէկը երկար փորձառութեամբ գիտէ թէ ո՞րքան զօրաւոր են ալիքները որոց դէմ մարտնչելու է: Այսպիսի ձեռնարկի մը մէջ բաժին ունենալը գործ մըն է որ բոլոր կեանքին մէջ կըրնայ յիշուիլ բերկրութեամբ ու պարծանքով. սակայն, կան մարդիկ որ տարիներով իրենց գործը կ'ընեն զսոյս, և ե՛րբ որ նաւաբեկեալ մարդիկ օգնութեան կը կարօտին պատրաստ կ'ըլլան իրենց կեանքերը վտանգի ենթարկել այդ օգնութիւնը տալու համար: Կան մարդիկ որոց անգթութիւնը, վատութիւնը կամ չարութիւնը նախատինք կը բերեն մարդկութեան: Սակայն մարդու բնութիւնը ունի նաև ազնիւ կողմ մը, և փրկանաւին մէջ ծառայութիւն ընող քաջ մարդիկը կը յայտնեն այս կողմը:

ՓՐԿԱՆԱԻՆ ԾՈՎ Կ'ԻՋԵՑՈՒԻ

մարթ տղայ մը: Երբեք կ'իջնային սպիտակամորթ օտարականներուն հետ առևտուր ընելու և տուն բերելու շատ մը գոյնգոյն ուրանքներ և գեղեցիկ թաշկինակներ:

Երբ ճամբուն վախճանին հասան, և ֆուա առաջին անգամն ըլլալով տեսաւ Ռվկիանոսը որ արծաթէ փայլուն վահանի մը պէս կը տարածուէր, իր ապշութիւնն ու բերկրութիւնը սահման չունէին: Հօրմէն խնդրեց որ իրեն թոյլ տայ սպիտակամորթ մարդոց նաւերը երթալ, վասն զի շատ կը փափաքէր տեսնել այն տարօրինակ երկիրը ուր ջուրը և երկինքը իրարու կը գալին: Հայրը, որ իր տունը շատ ուրիշ աղբըներ ունէր, բողբոլկն պատրաստ էր հրաման տալ որ ֆուա երթար: Նաւապետը, որ անոնց լեզուէն կը հասկնար ու անոնց խօսակցութիւնը մտիկ ընելով կը զուարճանար, ըսաւ թէ պատանին ձրի պիտի տանի

Ռվկիանոսէն անդին, եթէ նախն մէջ աշխատի:

Այսպէս ֆուա բաժնուեցաւ իր հօրմէն ու բնիկ երկրէն, և ճամբայ ելաւ նոր աշխարհ մը երթալու:

Նաւաստիներէն մին, Պետրոս անուն ծերունի մը, շատ կը սիրէր Սուրբ Գիրք կարդալ: Երբ որ զբաղած չէր ըլլալ կ'երթար նաւուն մէջ արևոտ անկիւն մը կը կծկտէր և մատի շատ մը նշաններ կրող բաց գիրք մը իր ծունկերուն վրայ առնելով ծանր ծանր կը կարդար, դժուար բառերը հեզելով: Ֆուա մեծ հետաքրքրութեամբ կը դիտէր Պետրոսի բոլոր այս շարժումները, և առաջ կարծեց թէ նա բժիշկ է որ հմայքներ կը յղանայ հովերը հանդարտեցնելու երբ չափազանց սաստիկ փչեն: Սակայն ֆուա, երբ շատ մը Անգղիներէն բառ սորվեցաւ, մտիկ ընելով գտաւ թէ աշխարհիս մէկ անկիւնը կը բնակի Յիսուս

ՃՇՄԱՐԻՏ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Քանի մը տարի առաջ Ափրիկէի մէջ անտառի մը խորերէն իր հօրը հետ կը ճամբորդէր ֆուա անունով սեւա-

անունով բարեսիրտ մարդ մը, որ փոքրիկները շատ կը սիրէ : Օր մը հարցուց Պետրոսի, «Յիսուս ո՞ր կը բնակի?» «Ամէն տեղ, տղաս, ամէն տեղ», պատասխանեց ծեր նաւաստին : Յայնժամ Քուսա խորհեցաւ, «Երբ ցամաք ելլեմ՝ կ'երթամ այդ բարեսիրտ մարդուն որ այսչափ կը սիրէ փոքրիկները, և ինձ հոգ պիտի տանի?»

Վերջապէս նաը նիւ Եորք հասաւ, և նաւապետը հարցուց Քուսայի թէ ի՞նչ պիտի ընէ : «Հոս բարեկամ ունիմ, զիս կը սիրէ», ըսաւ տղան : Նաւապետը զարմացաւ որ հեռաւոր Ափրիկէի խորերէն եկող մէկը բարեկամ ունի այս Ամերիկեան քաղաքին մէջ : սակայն վերջապէս սա համոզման եկաւ թէ նաւաստիններէն մէկուն համար կ'ըսէ : յետոյ շատ գործ ունենալուն համար բորբոսի մուսցաւ Քուսան : Պատանին հանդարտութեամբ նաւէն ելլելով ինքզինքը գտաւ ածապարտող աղմուկից ամբոխի մը մէջ, որ քիչ ուշադրութիւն կու տային իր սա հարցումին զոր նորէն և նորէն կ'ընէր, «Մըր է Յիսուս» : Ոմանք զարմանքով անոր երեսը կը նայէին, ոմանք մինչև անգամ վրան շնայելով ածապարտեօք կ'անցնէին, ոմանք կը խնդային, մինչ ուրիշներ իրենց պէս չար մէկը կարծելով մէկ կողմ կը հրէին զնա, հայհոյելով կամ հարուածներ տալով : Քուսայի վրայ արտամոթիւնը պատեց : Խորհեցաւ իր հեռաւոր տան, իր եղբայրներուն ու քոյրերուն վրայ, և փափաքեցաւ նորէն անոնց դառնալ : Ստեպ շատ անօթի կ'ըլլար, օրերով կը ստիպուէր ուտել չոր հացի կտորուանք կամ փտած պտուղներ զորս կը ժողվէր փողոցներէն, և զիչերը կը քնանար կամօրջներու տակ կամ մութ փողոցներու մէջ :

Օր մը երբ յոգնած, գրեթէ սովամահ վիճակի մէջ կ'անցնէր պանդոկի մը առջևէն՝ սանդուխէն յամրաբար իջաւ մարդ մը, որ տղուն անձկալից աչքերէն գրաւուելով կայնեցաւ, ու ձեռքը անոր ուսին վրայ դնելով, ըսաւ : «Տղաս, ինչո՞ւ ատանկ տրտում ես?»

Քուսա մեծ ուրախութեամբ լեցուեցաւ : Այս ըլլալու էր երկար ատենէ հետէ իր փնտռած բարի մարդը, և «Դո՞նն ես Յիսուսը» գոչելով ծունկի վրայ եկաւ և երեսը խոնարհութեամբ դետինը օտարականին ոտքերուն առջև ծռեց :

Օտարականը որ իր բարեգործութեան համար նշանաւոր էր, վերցուց զնա, և քանի մը հարցում ընե-

լով հասկցաւ թէ ի՞նչ պատահած էր տղուն : Քուսա դտած էր Յիսուսի հաւատարիմ ծառաներէն մին, և անկէ լսեց մեր փրկչին սիրոյն քաղցր պատմութիւնը : Այս բարեսիրտ բարեկամը շատ սիրեց Քուսան : Քիչ ետքը զնա զրկեց Միսցեալ Նահանգներուն հարաւային կողմը գտնուող

ՍԱՌԻՆ ՎՐԱՑ ՀՈՎՈՎ ՍԱՀՈՂ

ՍԱՌԻՆ ՎՐԱՑ ՀՈՎՈՎ ՍԱՀՈՂ

Անցեալ տարւոյ Յունուարին՝ այս Աւետիքէին մէջ վարինին նման պատկեր մը դրինք : Կը ներկայացնէր Տանիմարքայի մէջ տեսարան մը որուն մէջ Տանիմարքացի տղայք սառի վրայ կը սահէին առագաստի օգնութեամբ : Այս անգամուան պատկերը Հոլանտայի կեանքէ առնուած է : Հոլանտայի մէջ ամէն մարդու այնքան բնական է սառի վրայ սահիլ որքան քաղիլ : Որչափ հանգիստ կ'երևի այս կերպով ճամբորդելը : Օղբ ոյժ մը կ'ըլլայ լոկ շարժելով : Հովը, որ չարժող օդ է, աղօրիքներ կը դարձնէ, նաւեր կը տանի, սառի վրայ դացող նաւակներ կը քշէ վայրկեանը մէկ մղոն աւրադութեամբ, կը տանի սառի վրայ սահողները այս պատկերին մէջ տեսնուած կերպով, և օդը կը մաքրէ անոր մէջի վատաւոյշ կազերը վանելով : Եւ եթէ փոքրիկ մը կամ չափահաս մարդ մը կ'ուզէ աշխարհիս մէջ ոյժ մը ըլլալ, պարտի նոյնպէս շարժիլ : Բան մը պիտի չկրնայ կատարել անգործ կենալով :

Որովհետև Հոլանտայի մէջ ամէն մարդ սառի վրայ կը սահի, անշուշտ հոն կան այնպիսիներ որ նշանաւոր հանդիսացած են սահելու մէջ : Ամէն ձմեռ սահելու մրցում կ'ըլլայ հոն, և շահողը երբեմն կ'ըլլայ Հոլանտացի, երբեմն Ռուս, երբեմն Անգղիացի, երբեմն ալ Գանատացի : Յուրտ երկրի մը մէջ բնակիլը քանի մը առաւելութիւններ ունի :

մեամբներու դպրոց մը, ուր Քուսա տասը տարիէ ի վեր կ'ուսանի փայլուն ապագայի մը համար : Իր ուսումը աւարտելէ ետև, այս վարքիկ տղան, որ հիմա մեծցած է, պիտի դառնայ յԱփրիկէ իր հայրենակիցներուն մէջ աշխատելու, անոնց պատմելու այն գեղեցիկ երկնային արքայութեան վրայ ուր պիտի երթան Յիսուսը սիրողները :

ԲԱՐԵՍԻՐՏ ԲՆԱԽՕՍ ՄԸ

Ամենէն ճշմարիտ բնախօսները ամենէն աւելի գլխած են տկար կենդանիներու որոնց զարմանալի կեանքը կը քննեն : Հոչակաւոր թռչնաբան մը կ'ընէ պատմութիւն մը որ կը հաստատէ այս իրողութիւնը :

Տղոցս մէկը օր մը դպրոցին մէջ մահ

մը բունեց և անմիջապէս ինծի բերաւ : Նոյն իրիկունը սկսայ անոր պատկերը գծել . և մուկին փոքրիկ սրտին բոլոր միջոցին հեալը կը ցուցնէր թէ յետին ծայր ահ ու դողի մէջ էր : Միտք ու նէի սպաննել զայն՝ յարդավ լեցուած բուի մը մագիլներուն մէջ դնելու համար . սակայն , երբ , պատահմամբ մուկին կապուած տեղին մօտ քանի մը կաթիլ ջուր ցատկեց , մուկը զանոնք լափեց այնքան փափաքով , և երեսս կը նայէր այնքան պաղատող վախով որ բոլորովին յաղթուեցայ , ու անմիջապէս չուանը քակելով թող տուի զայն :

Կրակը ու տանջանքի գործիքները պատրաստուած ատեն ցիցին կապուած դատապարտեալին զգացած տագնապը չէր կրնար աւելի սոսկալի ըլլալ քան այս խեղճ մուկին տագնապը . և թէ և աննչան բան մըն էր այս , սակայն այդ վայրկեանին զգացի այն քաղցր բերկրութիւնը զոր զթութիւնը կուտայ երբ կը յաղթէ անգթութեան :

ՔԵՐՐԻԻ ՄԵՋ ԽՐՃԻԹ ՄԸ

Այս Աւետարանին 1892ի Սեպտեմբեր ամսուն թուոյն մէջ իուլանտա գրտնուող Քերրիի անուն գեղեցիկ լիճերուն պատկերը գրինք : Այս լիճերը կը գտնուին Քերրի գաւառին մէջ որ կը գրաւէ իուլանտայի հարաւային աւրեւելեան ծայրը , և աղուոր տեսարաններով լեցուն է : Սա՛ իուլանտայի ամենէն լեռնոտ մասն է , և թէ պէտ իր ամենէն բարձր լեռը Քարն թուան , 3,414 ոտք , այսինքն կես սարիոյ մօտ գտնուող Արգէոս լեռան 1/3ին չափ բարձր է , սակայն սա և միւս լեռները մինչև գագաթը ծածկուած են դալարեօք և դիտողին աչքը կը հրճուեցնեն իրենց գեղեցկութեամբ : Կլիման մեղմ է , գաւառին մէկ մասին հողը բարեբեր , և ծոցերը ու գետերը ձուկերով լեցուն են : Այս բոլոր յատկութիւնները շատ հրապուրիչ կ'ընեն սոյն գաւառը , սակայն բնակիչները ընդհանրապէս աղքատ և տղէտ են : Անոնցմէ շատեր Անգղիերէն լեզուն չեն գիտեր , կը խօսին միայն կեղտերէն որ իւրանտայի Անգղիացուոց ձեռքով նուաճուելէն առաջ այդ երկրին լեզուն էր : Պատկերին մէջ տեսնուած խողերը , բազերը և հաւու ձագերը բոլորն ալ իրենց տիրոջը հետ կը բնակին նոյն տան մէջ , և երջանիկ է այն մարդը որ ասոնցմէ շատ մը ունի : Եւ եթէ խողերուն տեղը ոչխարներ և կովեր ենթադրենք՝ թուրքիացի շատ մը գիւ-

ղացիներու վիճակը Քերրիի գիւղացիներուն վիճակէն շատ տարբեր եղած չըլլար : Երանի թէ ամէն գիւղացիներու ոչխարները , կովերը և հաւու ձագերը շատնային այս տարի , և մտալուտ ձմեռը անոնց համար ըլլար երջանիկ ձմեռ մը :

ԵՐԲԵՔ ԲԱՆ ՄԸ ՄԻ ՄՈՒՆԱՐ

Յաջողակ վաճառական մը անգամ մը ըսաւ թէ երկու բան կայ զորս ստրվեցաւ երբ տասնըութը տարեկան էր , և որք ասկէ ի վեր շատ օգտակար եղած են իրեն . այսինքն , «Երբեք բան մը չկորսնցնել , և երբեք բան մը

ՔԵՐՐԻԻ ՄԵՋ ԽՐՃԻԹ ՄԸ

չմոռնալ :” Օր մը տարիքոտ փաստաբան մը տեղ մը զրկեց զինք կարևոր թուղթով մը՝ անոր նկատմամբ մասնաւոր հրահանգներ տալով «Բայց» ըսաւ տղան , «ըսենք թէ կորսնցուցի , յայնժամ ի՞նչ ընեմ :” «Պիտի չկորսնցնես» «Չեմ ըսեր թէ միտք ունիմ կորսնցնել զայն» ըսաւ տղան , «բայց ենթադրենք թէ այնպէս պատահեցաւ որ կորսնցուցի :” «Սակայն քեզի կ'ըսեմ որ դե՛ռ չ'որոշե՛նք զայն : Ատոր համար առաջուր նէ միջոցներ ձեռք պիտի չառնեմ . պիտի չկորսնցնե՛ս զայն :”

Այս բանը խորհուրդներու նոր շարք մը դրաւ երիտասարդին մտքին մէջ : Սա , գտաւ որ եթէ բան մը որոշէ ընել՝ կրնայ ընել զայն : Միշտ այնպիսի նախազգուշութիւններ կ'ընէր որ երբեք բան մը չէր կորսնցնէր : Տեսաւ որ այս ճշմարիտ է մոռնալու ունակութեան մասին ալ : Եթէ կարևոր բան մը միտք պահուելու էր , մտքին վրայ կը գաճէր , հոն կը հաստատէր

զայն , և թող չէր տար որ դատուի անկէ : Միշտ կ'ըսէր , «Երբ մարդ մը ինծի կ'ըսէ թէ բան մը մոռցած է ընել՝ անոր կ'ըսեմ , ատիկա ըսել է , «Բու գործիք համար փոյթ չեմ ընելու և անոր վրայ նորէն խորհելու նեղութիւնը յանձն չեմ առնել :”

Անգամ մը իր գործին մէջ ունէր արթուն երիտասարդ մը որ կարևոր գործի մը զանցառութեան համար կ'արդարացնէր ինքզինք «Մոռցայ» ըսելով : Ըսաւ անոր թէ ատով չազատիր : Եթէ բաւական փոյթ ունենար իր գործին՝ շատ խնամ պիտի տանէր չմոռնալ զայն . պահանջուածին չափ

չխորհելուն համար էր որ մոռցաւ զայն : Այս ճշմարտութիւնը ըսաւ մը հասկըցուց անոր : Իր գործին մէջ աշխատեցաւ երեք տարի , և վերջին տարւոյն մէջ այս մասին բոլորովին փոխուած էր : Բան մը չէր մոռնար : Համոզուեցաւ թէ մոռնալու ուրիշ բան չէր բայց միայն մտքին ծուլութեան և անփութութեան ունակութիւն մը , զոր բուժեց :

ԱՐԵՒԸ ԵՒ ԻՐ ՏԱՔՈՒԹԻՒՆԸ

Եթէ աշխարհիս մէջ գտնուած բոլոր ամուխը անմիջապէս վառուի , և անոր հայթայթուի ահագին քանակութեամբ թթուածին , գոյացած տաքութիւնը պիտի չհաւասարի արևին մինչև անգամ մէկ հազարերորդ մասնորկորդի մէջ տուած տաքութեան : Արևին բիծերը արևին դուրսի պատեանը կազմող հրեղէն ամպերու մէջէն ճեղքուած քներ են , որ յաճախ երկրէս վաթսուս եօթանա սուն անգամ մեծ են : Մեր ընդունած

լոյսը և տաքութիւնը հրեղէն գունդին ներսէն չեն գար : Արևին ներքին մասերը, թէև հաւանօրէն ամենէն պայծառ երկտրական լոյսին չափ պայծառ են, սակայն մակերեսին անըմբռնելի աստիճան պայծառ ամպերուն հետ բաղդատմամբ կրնան կոչուիլ մթագոյն : Այս ամպերն են որ կու տան լոյս և տաքութիւն : Գիտցուած է թէ այս ամպերը հրաշէկ ածուխէ կը բաղկանան : Բոցավառ զանգուածին մէջ որ արև կը կոչուի, ածխային տարրէ բաղկացող ամպեր շարունակ մակերեսը կ'ելլեն, և հոն կը փայլին աներևակայելի պայծառութեամբ : Արևին երեսէն շարունակ կ'արձակուին, երբեմն յիսուն հազար մղոն վեր, բոցեղէն լեզուներ : Առաջ ասոնք կը տեսնուէին միայն արևին խաւարմանց ատեն, սակայն տեսակ մը գործիքով խաւարում չպատահած ատեն ալ կ'առնուին արևին լուսանկարները որ կը ցուցնեն այս բոցեղէն լեզուները : Շատ մը դոյներ կան զորս մարդուս աչքը չկրնար տեսնել, սակայն լուսանկարի տախտակին քիմիական աչքը կը նշմարէ զանոնք և կը յայտնէ մեզ :

«Բու գործքերդ զարմանալի են, ու իմ անձս աղէկ գիտէ :» Սաղ. ձլթ. 14 :

ՓՈՒԲՐ ՃՐԱԿ ՄԸ

Որկադեան կողմերէն միոյն մօտ, որք կ'էլնան Սկովտիոյ հիւսիսային կողմը, ծովուն բացը Լոնլի Բոք կոչուած ապառաժ մը կայ, որ շատ վտանգաւոր է նաւաստիներուն համար :

Շատ տարիներ առաջ, գիշեր մը ծովեզրը գտնուող ձկնորսի խրճիթի մը մէջ փոքրիկ աղջիկ մը նստած բուրդ կը մանէր, և ստէպ կը նայէր մութ ու արագ գացող ամպերուն, և անձկութեամբ մտիկ կ'ընէր հովին ու ծովին ձայնին : Երբ առաւօտ ելաւ, ի դուր փնտռեց այլքներուն վրայ իր հօրը նաւակը : Քիչ ետքը խրճիթէն կէս մղոն հեռին՝ գտնուեցաւ հօրը մարմինը զոր այլքները ծովեզրը քլած էին : Այդ հօրը նաւակը Լոնլի Բոքին զարնուելով կտոր կտոր եղած էր : Աղջիկը իր ժողովուրդին սովորութեան համեմատ հակողութիւն ըրաւ հօրը մարմինին մինչև որ գերեզման գրուեցաւ . յետոյ անկողին մտաւ ու քնացաւ : Երբ գիշեր եղաւ՝ ելաւ և պատուհանը ճրագ մը դրաւ ձրկնորսներուն լոյս ու առաջնորդ ըլլալու : Բոլոր գիշերը ճրագին քովը նըստած բուրդ կը մանէր, և ե՛րբ որ ճրագին

գին լոյսը կը նուաղէր՝ կը յարգարէր անոր պատրոյգը :

Օրական հացը հանելու համար սովորաբար իր մանած կարծերէն օրը կարժ մը աւելի կը մանէր, գիշերը պատուհանը ճրագ դնելու և մանելու իր սովորութեան համար : Եւ այդ ժամանակէն սկսեալ մինչև այն ժամանակ երբ Պրն. Ա. պատմեց այս պատմութիւնը—յիսուն տարի, երիտասարդութեան, չափահասութեան, ծերութեան մէջ—նա գիշերները կը լուսցնէր : Եւ ձեան փոթորիկներուն, ամրան խաղաղ օրերուն, խիտ մառախուղներուն, լուսնին խաբուսիկ լոյսին, և տխրեցուցիչ մթութեան միջոցին, այդ նաւահանգիստէն երբեք չպակսեցաւ այդ փոքր ճրագին լոյսը : Ձկնորսները, որ չափ հեռի ալ ըլլային ցամաքէն՝ միայն ուղղակի դէպ այդ լուսաւորուած պատուհանը դիմելու, էին և վտահ կ'ըլլային թէ ապահով նաւահանգիստը պիտի մանէին : Այսպէս այդ բոլոր յիսուն տարիները այդ պզտիկ ճրագը, որուն լոյսը սիրոյ և անձուրացութեան արդիւնք էր՝ մարդոց կու տար օգնութիւն, բերկրութիւն և փրկութիւն :

Ի՞ՆՁՊԵՍ ԿՐ ՊԱՌԿԻՍ

Շատ մարդիկ ձախ կողմին վրայ կը պառկին, սակայն այն անհաճոյ համը զոր առաւօտուն մեր բերնին մէջ կը զգանք՝ սովորաբար յառաջ կու գայ այս դիրքով պառկելէն, և ոչ անմարտութենէ ինչպէս կը կարծուի ընդհանրապէս : Եթէ ճաշը անկողին երթալէ երկու երեք ժամ առաջ կ'ուտուի, ձախ կողմին վրայ պառկելն է վերջին աստիճան դժուար գործ մը տալ ստամոքսին : Անդամազնուցութիւն կարդացողը գիտէ թէ ամէն կերուած կերակուր ստամոքսէն կ'ելլէ և ալ կողմը կ'երթայ, կամ ստամոքսին մէջ պիտի երթայ, կամ ստամոքսին մէջ պիտի մնայ և քացիի ու աւրի : Այս մեզի հանգիստը չտար : Սրտին գործողութիւնն ալ բաւական կը խանգարի, և թոքերը չափէն աւելի կը ճնշուին : Թերևս կուսակի վրայ պառկելը քնանալու ամենէն բնական դիրքն է, բայց քիչեր հանգիստ կ'ըլլան այս դիրքով . ուստի լաւագոյն ընթացքն է ալ կողմին վրայ պառկել սորովիլ, որպէս զի կերակուրը

մարտուելէն ետքը ստամոքսին ալ կողմէն դուրս ելլէ և իր ճամբան երթայ անարգել :

ԶԱՐԲԱՆԱԼԻ ԱԳԱՐԱԿ ՄԸ

Զուիցերիոյ մէջ խխունջի ագարակներ կան : Զուիցերացիք կը մեծցնեն խխունջները ծախելու համար : Յայտնի է թէ այս երկրին մէջ շատեր խխունջը կ'ուտեն : Զուիցերիոյ մէջ խխունջի ագարակները փոքր մասերու բաժնուած են երկու ոտք բարձր ցանկերով որ խխունջներուն փախչիլը արդելելու համար դամեր ունին գագաթը : Խխունջները արևէն պաշտպանելու համար, որովհետև արևը չեն սիրեր, մամուռէ կաղմուած փոքր հովանաւոր տեղեր կան : Եթէ ագարակին հողը չպարունակեր կեր կամ կաւիճ, ագարակապետը կը ցանէ զանոնք ագարակին մէջ : Խխունջը կ'ուտէ աղցան, եղիճ և ուրիշ կանաչեղէններ : Կը տեսնուի թէ անձրևէն ետքը ամենէն աւելի անօթի կ'ըլլայ : Խխունջները ժողովուր ժամանակն է Օգոստոս ամսուն վերջերը կամ Սեպտեմբերի սկիզբները : Յայտնի է խխունջները կը զատուին . բոլորակ ու ճերմակ պատեան ունեցողները գէր ու ամենէն պատուականները կը համարուին : Կակուղ չոր խոտով կը շարունակն սնտուկներու մէջ : Եթէ շատ տաքնան՝ իրենց պատեանները կը բանան և ամենէն զօրաւոր սնտուկը կը պայթեցնեն :

Պավիերայի մէջ խխունջները կը ժողովուին տղոց և վարձուած մարդոց ձեռքով և ծակի մը մէջ կը նետուին : Այս ծակին մէջ կը լեցուի ցորեն, և խխունջները կը գիրցուին, գարնան մէջ ծախուելու համար : Զուիցերիոյ մէջ մեծ քանակութեամբ խխունջ կը սնուցուի և կը ծախուի վանականներու ձեռքով :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԳՈՒԼԻՍ
Ի ՏՊԱՐԱՆ Ա. ՅԱՆՈՒ ՊՅՅԱՆԵԱՆ